

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

Eroaminen Nivala-Haapajärven seutu NIHAK ry:stä ja NIHAK ry:n toimintaa ja palveluiden tuottamista koskevan yhteistyösopimuksen päättäminen.

Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

Kaupunginhallitus 27.11.2024 § 260

Kaupunginvaltuusto 10.12.2024 § 91

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

Johdanto:

Tämä ennakkovaikutusten arviointi on laadittu koskien Pyhäjärven kaupunginhallituksen päätettäväksi tulevasta eroamisesta Nivala-Haapajärven seutu NIHAK ry:n jäsenyydestä ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi tulevasta NIHAK ry:n toimintaa ja palveluiden tuottamista koskevan yhteistyösopimuksen päättämisestä. Molemmat asiat liittyvät Pyhäjärven kaupungin aluekehityspalveluiden järjestämisen mallin muutokseen.

Pyhäjärven kaupunki on jäsenenä Nivala-Haapajärven seutu ry:ssä. Yhdistyksen tarkoituksena on ollut yhteistyössä seudun kuntien, elinkeinoelämän, aluekehitysviranomaisten, muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa edistää seudun kaikenpuolisen kehittymisen yleisiä edellytyksiä, alueyhteistyötä ja jäsenten välistä yhteistoimintaa sekä huolehtia sen edunvalvonnasta. Yhdistyksen toimintaa ohjaamaan solmittiin vuonna 2009 sopimus, joka vuonna 2020 korvattiin nykyisellä Nivala-Haapajärven seutu ry:n toimintaa ja palveluiden tuottamista koskevalla yhteistyösopimuksella. Ottaen huomioon yhdistyksen perimmäisen tarkoituksen keskittyä aluekehityspalveluiden tuottamiseen, kuntakohtaisista yrityspalveluista solmittiin Pyhäjärven kaupungin ja Nivala-Haapajärven seutu ry:n välille erillinen sopimus.

Nivala-Haapajärven seutu ry näin ollen toteuttaa jäsenkunnilleen:

- Seudullisia peruspalveluja, eli aluekehityspalvelut ja seutukunnalliset yrityspalvelut sekä
- Kuntakohtaisia yrityspalveluja, eri sopimuksella (Nihak ry:n yrityspalveluiden tuottamista koskeva yhteistyösopimus).

Osa kunnista ostaa Nivala-Haapajärven seudun kuntakohtaisia yrityspalveluita, osa ei osta. Myös pelkästään kuntakohtaisia yrityspalveluita ostavia asiakkaita on olemassa. Perusteena ovat kuntien omat tarpeet, joista kunnat päättävät itsenäisesti. Tässä asiassa on kyse seudullisesta peruspalvelusta, ei kuntakohtaisesta yrityspalvelusta.

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

Arviointi on laadittu noudattaen Kuntaliiton suositusta: ”Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa”. Arviointi jakaantuu neljään (4) osa-alueeseen:

1. kuntalaisvaikutukset (ihmisiin kohdistuvat vaikutukset)
2. ympäristövaikutukset
3. organisaatio- ja henkilöstövaikutukset sekä
4. taloudelliset vaikutukset

Lisäksi EVA:n perusmallia on täydennetty yritysvaikutusten arvioinnin osiolla, koska aluekehityspalveluilla aina tavoitellaan vaikutuksia elinkeinoelämään.

Vaikutuksia on tarkasteltu sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä. Jotkut tunnistetuista ja kuvatuista vaikutuksista ovat välittömiä, ja toiset välillisiä.

Kuntalaisiin kohdistuvat vaikutukset

Kuntalaisvaikutuksilla eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan esityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua yhtäältä kaupungin palveluja käyttäviin henkilöihin ja toisaalta henkilöihin, jotka asuvat Pyhäjärvellä mutta eivät käytä palveluja.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitetty
Kaupungin tulevaisuusstrategian toteutuminen	X		
Peruspalvelut ja palvelurakenne		X	

Kaupunkistrategian toteutuminen

Pyhäjärven kaupunginvaltuuston 26.9.2022 § 72 hyväksymän kaupunkistrategian toteuttamisessa aluekehityksen kautta edistettäviä strategisia tavoitteita on hyvin monta, sillä aluekehityksen nimityksen alle sijoittuu varsin suuri osa kunnan toiminnasta, maankäytöstä työllisyyden hoitoon ja elinkeinon kehittämiseen. Lakisääteinen vastuu, siis myös tulosvastuu, kunnallisista aluekehityspalveluista on aina kyseisellä kunnalla. Sitä ei voi ulkoistaa aluekehityskumppaneille.

Esitetyllä muutoksella aluekehityspalveluiden toteuttamisessa haetaan nykyistä parempaa mallia, jotta aluekehitystyö on nyt toteutunutta yhteistyötä mitattavasti selvästi tuloksellisempaa. Nykyinen

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

hyvin vaatimaton aluekehitystyön tuloksellisuus Nivala-Haapajärven seutu ry:n kautta toteutuneissa palveluissa ei edistä Pyhäjärven kaupungin kaupunkistrategian kehitystavoitteiden toteutumista. Samanaikaisesti kaupunkikonsernin itse tuottamia aluekehityspalveluja parannetaan eri toimenpiteillä.

Peruspalvelut ja palvelurakenne

Kaupunki tuottaa aluekehityspalveluita sekä oman organisaationsa kautta, joidenkin tytäryhtiöidensä kautta, että myös verkostomaisesti eri kehitysorganisaatioiden kautta. Nivala-Haapajärven seutu ry:n kautta tuotettavat aluekehityspalvelut kuuluvat mainittuun kolmanteen kategoriaan. Tuotantomallin muutos väistämättä parantaa tiedonkulkua ja selkeyttää aluekehityspalveluiden järjestämisen, rahoittamisen ja ohjaamisen mallia. Mallin selkeys ja tietojen jakamattomuuden tekeminen mahdolliseksi edesauttaa parempien tuloksien saamisessa mm. yritysten etabloitumiseen, uusiin investointeihin ja edunvalvontaan.

Muutos tuotantomallissa, eli yhdistyksestä eroamisella ja ns. seutusopimuksen päättämisellä ei ole negatiivisia vaikutuksia Pyhäjärven kaupungin tai konsernin tuottamiin peruspalveluihin tai peruspalveluiden palvelurakenteeseen, vaan ainoastaan aluekehityspalveluiden tuotantomalliin.

Kaupungin edunvalvonnan kannalta muutoksella ei arvioida olevan negatiivisia vaikutuksia. Pyhäjärvelle tärkeää yhteistyötä ja edunvalvontaa mm. liikennehankkeissa, suurten investointitukien hakemisessa ja toisen- ja korkea-asteen koulutusyhteistyössä on tähän mennessäkin tehty kaupungin toimesta, yhteistyössä kunkin asian kannalta relevanttien tahojen kanssa, ilman Nivala-Haapajärven seudun mainittavaa roolia.

Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset

Ympäristövaikutukset kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittävää
Vaikutukset elinoloihin		X	
Vaikutukset terveyteen		X	
Luonnon monimuotoisuus, luontoarvot		X	
Vaikutukset kulttuuriperintöön		X	

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

Esitetyillä muutoksilla kaupungin aluekehityspalveluiden tuotantomalliin ei ole vaikutuksia ympäristöön tai kulttuuriperintöön.

Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittävää
Kaupungin julkisuuskuva	X		
Vaikutukset kaupungin henkilöstöön		X	

Kaupunki-imagon/-kuvan parantuminen

Tulokselliset aluekehityspalvelut vaikuttavat positiivisesti kuntakuvaan tulosten, eli investointien ja työllisyyden kautta. Todettu vaatimaton Nivala-Haapajärven seutu ry:n aluekehityspalveluiden vaikuttavuus Pyhäjärvellä toteutuneiden investointien tai työllisyyden osalta ei edistäisi positiivisen Pyhäjärvi-imagon kehittymistä. Tämän vuoksi esitetty irtautuminen yhdistyksen jäsenyydestä ja tuloksekkaampi vaihtoehtoinen aluekehityspalveluiden tuotantomalli tuottaa todennäköisemmin positiivisia vaikutuksia, eli investointeja ja työllisyyttä Pyhäjärvelle.

Vaikutukset kaupungin henkilöstöön

Esitetty muutos ei aiheuta kaupungin tai kaupunkikonsernin henkilöstössä muutoksia. Kaupunki tulee tekemään aluekehitysyhteistyötä jatkossakin myös oman konsernin ulkopuolisten aluekehitysorganisaatioiden kanssa, joten esitetty muutos ei edellytä lisähenkilöstöresurssien palkkaamista kaupungin tai konserniyhtiöiden palvelukseen.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat kunnan tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä. Kunnan talouteen saattavat vaikuttaa esimerkiksi esitykset, jotka vaikuttavat väestöryhmien ja kotitalouksien asemaan ja käyttäytymiseen, yritysten toimintaan, niiden väliseen kilpailuun ja kansainväliseen kilpailukykyyn sekä markkinoiden toimivuuteen, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitukseen, voimavarojen jakoon, työllisyyteen ja tuottavuuteen tai palvelutuotantoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittävä
Kaupungin verotulot	X		
Työllisyysvaikutukset	X		

Kaupungin verotulopohjan muutos

Aluekehityspalveluilla pyritään luomaan uusia ja kehittämään nykyisiä elinkeinotoiminnan, asumisen ja elämisen edellytyksiä Pyhäjärvellä. Näin ollen aluekehityspalveluilla on välillinen vaikutus kaupungin verotulopohjaan, kun ne tuottavat liiketoiminnan ja työllisyyden kohdalla reaali maailmassa tuloksia. Muutoksella pyritään parantamaan näitä mainittuja vaikutuksia elinkeinotoiminnassa, jotta positiiviset verotulovaikutukset lisääntyisivät yritysten laajentaessa toimintaansa, uusien yritysten sijoittautuessa Pyhäjärvelle ja uusien yritysten perustamisen kautta.

Työllisyysvaikutukset

Uusien työllisyysalueiden aloittaessa 1.1.2025 TE-palvelut siirtyvät kuntien tuotettaviksi ja elinkeinopalveluiden ja työllisyyspalveluiden yhteistyö korostuu. Nivala-Haapajärven seutu jakaantuu uudistuksen yhteydessä kahden eri työllisyysalueen jäseniin. Yhdistyksen osalta ei uudistuksen valmistelun yhteydessä todettu realistista potentiaalia olla jatkossa merkittävässä roolissa mainitun työllisyyspalveluiden ja elinkeinopalveluiden yhteensovittamisessa mukana. Pyhäjärven kaupungin etu on, että työllisyyspalveluiden ja elinkeinopalveluiden yhteistyö toimii jatkossa saumattomasti ja edistää pyhäjärvistä työllisyyttä. Kaupungin tulee pyrkiä maksimoimaan uudistuksen paikalliset hyödyt tekemällä yhteistyötä työllisyysalueen, omien elinkeinopalveluiden, omien työllisyyspalveluiden ja muiden aluekehitysorganisaatioiden kanssa. Esitetty muutos ei heikennä, vaan todennäköisesti parantaa kaupungin mahdollisuuksia edistää työllisyyspalveluiden ja elinkeinopalveluiden integraatiota.

Yritysvaikutukset

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitetty
Suorat yritysvaikutukset	X		
Välilliset yritysvaikutukset	X		
Yrittäjien välinen yhteistyö	X		
Kaupunkikonsernin ja yrittäjien välinen yhteistyö	X		

Suorat yritysvaikutukset

Aluekehitystyöllä pyritään luomaan elinkeinoelämälle entistä parempia edellytyksiä toimia Pyhäjärvellä mm. infrastruktuurin, maankäytön suunnittelun, elinkeinohankkeiden ja investointitoiminnan kautta. Suorat yritysvaikutukset ovat monesti vähäisempiä, välillisten vaikutusten ollessa suurempia.

Investointitoiminta on luettavissa suoraan yrityksiin vaikuttavaksi. Koko jäsenyyden ajan investointitoiminnan tulokset ovat olleet erittäin vaatimattomat, jopa olemattomat. Nykyisen sopimuksen mukaisen aluekehityspalveluiden mallin osalta ei ole todennäköistä, että malli johtaisi Pyhäjärven osalta positiivisempaan tulokseen.

VauHaus-työtilan osalta kaupunki voi samalla rahallisella resurssilla järjestää vastaavan tilapalvelun paikkakunnan tarpeita vastaavasti. Muutos ei vaikuta palvelun osalta siis ainakaan heikentävästi.

Kuntakohtaiseen yrityspalveluun (mm. yritysneuvonta, rahoitusneuvonta, aloittavien yritysten palvelut jne.) esitetty muutos ei tuo heikennyksiä. Kuntakohtainen yrityspalvelusopimus Nivala-Haapajärven seutu ry:n kanssa jää voimaan ja kuntakohtaisesta resurssivarauksesta sovitaan vuosittain, kuten tähänkin asti.

Välilliset yritysvaikutukset

Jäsenyys ei ole toiminut toivotulla tavalla mm. edunvalvonnan osalta. Pyhäjärvelle olennaista on mm. liikenneväylien edunvalvonta, jossa yhdistys ei ole vakiintunut mainittavaksi edunvalvonnan tasoksi. Edunvalvonnan osalta kaupungille sen oma edunvalvontatyö, kuntienväliset yhteistyömallit

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

ja yhteistyö mm. Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa on ollut ja on huomattavasti tuloksekkaampi toteuttamistapa. Eroaminen yhdistyksestä ei aiheuta negatiivisia vaikutuksia edunvalvonnalle.

Elinkeinohankkeet voivat olla joko suoraan yrityksiin vaikuttavia tai välillisesti yrityksiin vaikuttavia, riippuen hankkeen sisällöstä. Esitetty muutos ei vaikuta hankkeisiin negatiivisesti, koska jäsenyyden irtisanomisaikana nykyiset hankkeet ovat hyödynnettävissä ja uusien hankkeiden suunnittelu tullaan tekemään entistä enemmän pyhäjärvisen elinkeinoelämän tarpeiden mukaan, ei esim. hankeammattilaisten jatkotyöllistämisen tai muiden seudun kuntien ensisijaisen edun tai vaikuttamistyön mukaan.

NIHAKin hallinnoimista Hankkeista moni loppuu vuoden 2025 aikana ja mm. VATUPASSI ja OSATA-hanke loppuvat 31.3.2026. Näissä on mukana 3-4 pyhäjärvistä yritystä per hanke. Mukana olevat yritykset saavat hankepalveluita 31.12.2025 saakka eli käytännössä pääsevät hyödyntämään kaikkia hankkeen toimenpiteitä.

Aluekehitystyön mallin esitetty muutos mahdollistaa maakuntarajat ylittävän aluekehitystyön hedelmällisyyden, kun jäsenyys Nivala-Haapajärven seutu ry:ssä ei sido kaupungin käsiä ja resursseja samalla tavalla. Nykyisessä mallissa Pyhäjärven on ollut vaikea saada maakuntarajat ylittävän aluekehitystyön tärkeyttä ymmärretyksi nykyisessä seutukunnan toiminnassa ja toisinaan aluekehitystyössä on ilmennyt tendenssi pitää Pyhäjärvi yksittäisenä kuntana pois maakuntarajat ylittävästä yhteistyöstä, seutukuntatasoa korostettaessa.

Yrittäjien välinen yhteistyö

Pyhäjärven elinkeinoelämän kehityksen eräs suuri tarve on lisätä paikallisten yritysten välistä yhteistyötä niin yleisellä tasolla kuin myös Pyhäjärvelle kohdistuvan suuren energiainvestointien aallon hyödyntämisen kohdalla. Kaupungin elinkeinopalveluille on muodostunut malli yhteistyössä investoivien yritysten ja hankkeiden kehittäjien kanssa. Tätä mallia tulee kehittää entisestään paikallisista lähtökohdista, jotta mahdollisimman suuri taloudellinen hyöty investoinneista jää paikalliselle elinkeinoelämälle. Esitetty muutos ei vaikuta negatiivisesti kuvattuun malliin.

Kaupunkikonsernin ja yrittäjien välinen yhteistyö

Kaupungin elinkeinopalvelut on tunnistanut tarpeen lisätä vuoropuhelua ja yhteistyötä paikallisen elinkeinoelämän kanssa. Esitetty muutos selkeyttää Pyhäjärven elinkeinopolitiikkaa aluekehityspalveluiden järjestämisen osalta ja sikäli mahdollistaa selkeämmän viestinnän ja roolituksen paikallisessa yhteistyössä. Esitetty muutos ei muuta tilannetta, mutta antaa

PYHÄJÄRVEN KAUPUNKI

25.11.2024, päivitetty 4.12.2024

mahdollisuuden kaupungille ottaa paikallinen elinkeinoelämä entistä paremmin mukaan aluekehityspalveluiden, mm. hankkeiden, suunnitteluun.